

Luonnonarvomarkkinoiden mahdollisuudet ennallistamisasetuksen toimeenpanossa

Suvi Borgström, YM
Johanna Vanhatalo, MMM

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet

Maa- ja metsätalousministeriö
Jord- och skogsbruksministeriet

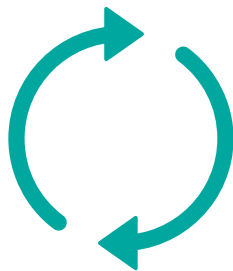
Mitä luonnonarvomarkkinat ovat?

- Luonnonarvoyksikkö (nature credit)
 - ”yksikkö, joka edustaa luonnolle suotuisaa tulosta, joka on saatu aikaan sertifioidulla ja riippumattomasti todennetulla toimella ja kvantifioitu käyttäen tunnustettua luonnon monimuotoisuuden mittaria tai indikaattoria” (KOM luonnonarvoyksiköitä koskeva etenemissuunnitelma (COM(2025) 374 final).

Myyjät

Välittäjät ja markkinapaikat

Ostajat

Vapaaehtoinen luonnonarvomarkkina

- Suojelun lisäksi ennallistamista ja luonnonhoitoa.
- Soveltuvimmat kohteet heikkotuottoisia ja talouskäytön ulkopuoliset alueet (esim. suot), mutta myös tuotannossa olevia alueita voidaan sisällyttää.
- Tarvitaan yhteismitallinen ja lisäinen mittayksikkö, kuten ekologisessa kompensaatiossakin.
 - Luonnonarvohehtaari on hyvä (vesistökohteiden osalta ei ehkä optimaalisin).
- Luonnonarvomarkkina täydentää valtion ohjelmia, mutta ei korvaa niitä.
- Kaupankäyntivaihtoehdot tuottajalle: suora kauppa ostajan kanssa tai sopimustuottajana toimiminen.

Luonnonarvomarkkinoiden järjestelmäkehitys

- Luonnonsuojelulain päivitys tulossa.
- Ensimmäisiä luonnonsuojelulain mukaisia vapaaehtoisen ekologisen kompensaation tapauksia toteutetaan.
- Useita selvityksiä ja pilotteja menossa (mmm. Sitra, One Planet, Ilmari Räsänen säätiö, Metsähallituksen Metsätalous Oy, Tapio palvelut Oy)
- Kansallisen tiekartan valmistelu alkamassa.
- EU:n tiekarttatyötä tukemaan ollaan nimeämässä kansallinen sparrausryhmä.
- Markkinapaikka kehitteillä (MTK)

Julkisen vallan rooli markkinoiden kehittämisessä

Säätely-ympäristön luominen

- Mahdollistava/kannustava
- Lainsäädäntö luo puitteet ja luottamuksen järjestelmälle (kriteerit, varmennus, pysyvyys, luonnontilan arviointi, mittaaminen, rekisteröinti):
- Tavoitteena laajentaa viranomaisvarmennettujen luonnonarvojen käytettävyyttä (torjuu osaltaan viherpesuväitteitä)

Kannustimet

- Markkinoiden käynnistäminen voi edellyttää julkista siemenrahaa (esim. EU rahoituksen kautta)
- Investointien edistäminen mm. verokannustimet (selvitys käynnissä yhdessä VM kanssa).
- Esimerkkinä toimiminen: kompensatio julkisten hankkeiden yhteydessä

Ekologinen kompensatio ja LSL päivitys – luonnonarvohehtaarien käyttäminen

Luonnonsuojelulaki (9/2023) luku 11, + YM asetus vapaaehtoisesta ekologisesta kompensatiosta (933/2023)

Vapaaehtoinen heikentämisen hyvitys

- Verifioitujen luonnonarvojen tuottaminen (yksikkö=luonnonarvohehtaari)
- Heikennettyjen luonnonarvojen hyvittäminen verifioiduilla tuotetuilla luonnonarvohehtaareilla
- Laadun, määrän ja alueellisuuden vastaavuus
- Viranomaispäättös hyvityksen vastaavuudesta
 - Pysyvä kielto heikentää tuotettuja luonnonarvoja (rajojen määrittämien)
 - Päätöksen merkitseminen kompensatiorekisteriin

Mahdollinen mekanismi
heikentymättömyysvelvoitteen
toteuttamiseen

Luontoteko (työn alla oleva hallituksen esitys)

- Selvitykset ja keskustelut osoittavat tarpeen laajemmalle käytölle-> valmistellaan pientä muutosta luonnonsuojelulakiin mahdollistamaan myös muut luontoteot (ilman kompensatiota)
- Tuotettavat luonnonarvot mitataan samoilla mittareilla ja kriteereillä
- Sama viranomaisprosessi lukuun ottamatta päätöstä hyvityksen vastaavuudesta

Vapaaehtoiset luonnonarvomarkkinat ennallistamissuunnitelman toimeenpanossa

- Markkinat määrittävät, minkälaisille luonnonarvoyksiköille on kysyntää. Vapaaehtoiset toimet vs. normiohjauksen vaikutus.

Konkreettisia keinoja toimenpiteiden kohdistamiseen luonnonarvomarkkinoiden kautta:

- EVK:hin sijoitettavat luonnonarvovastaavat
- - Välittäjäorganisaatioiden / habitaattipankkien rooli
 - Tarjouskilpailu
- Arvokkaimpien luontokohteiden säilyttäminen
 - Soiden ennallistaminen
- Jatkuvan kasvatuksen edistäminen rehevissä korvissa
 - Paahdeympäristöjen hoito
- Luontaisten häiriöalueiden säilyttäminen
- Kuolleiden puiden säästäminen ja lisääminen (tekopötkkelöt)
 - Eri-ikäisrakenteisten metsien osuuden lisääminen
 - Turvepeltojen vettäminen

Alustavia arviota vaikutuksista

- PTT:n selvitys: luonnonarvomarkkinoiden vaikutus kansalliseen ruuantuotantoon ja metsien talouskäyttöön arvioidaan jäävän vähäiseksi.
 - Laaja suojelu voisi jonkin verran vähentää puun tarjontaa. Samoin maataloudessa laaja ennallistamisen voisi jonkin verran vähentää ruuantuotannossa olevaa viljelyalaa.
- Luonnonarvomarkkinat mahdollistavat maanomistajille uudenlaisen tulonlähteen sekä synnyttävät uutta liiketoimintaa esim. urakoinnin, suunnittelun ja konsultoinnin kautta.